

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articolii și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266.

Din lumea celor mici.

Conferință cetită în 9 februarie de prof. Sabin Evuțian.

(Urmare).

Dar să ne urmărim tovarășul. Observați-l numai acum după a 4-a lună. Scos din perină e mai vioiu; dus la masă — în brațe natural — intră în șirul copilașilor măricei. Șade, vrea să se ridice, dă din picioare, face ochi mari când vede ceva, întinde mâinile, și dacă ajunge le'nclăștă bine. Privește 'ntăiu obiectul, printr'o tresărire și-arată plăcerea, și iute la gură cu el. Nu-i de mâncat? Îl pune iarăș înaintea ochilor și-l privește încruntând din sprâncene, prima urmă a mâniei. Are p. u. *afecte* (emoții) și dac'o iai ca joc de cuvinte nu greșesc părinții, când zic, că copilul lor »afectează«. Dacă i-a plăcut obiectul, e destul de vărtos și n'are gúst rău, îl duce desnou la gură: îl mănâncă gingeii, ce să-i faci dacă cresc dinții!? Nu-i place?!... Larg e locul pe jos. Alt lucru la rând și așa 'nainte, până obosește. Mai stă 'n restimpuri, mai și ascultă. Ce te miri, doar își știe și numele. Ba își mai mișcă și buzele, ar voi să facă cum faci tu, căci doar peste »bru-bru« cu mâinile la buze a trecut de mult. — E ceva de mirat, că e *curios*, că vrea să *observe* și să *imiteze* totul!? Zac în firea copililor aceste *imbolduri sau impulsziuni* de-a ști și a face totul. Dar când sunt mai mari, nu 'ntreabă: »Ce e asta?« și urmează apoi zeci de întrebări »De ce ori »Pentruce« — »Minții copilului fi este plăcută cunoștința, cași ochilor lumina.«¹¹⁾ Și impulsziunile sunt începuturi de voință, ca instinctele, dar *începuturi de-o voință mai pronunțată* și mai superioară. Pe ele se bazează toată cunoștința, tot conținutul sufletesc al unui om, și din punctul ăsta de vedere cu tot dreptul se zice, că în primul sfert de an coplii n'au nici un conținut sufletesc. Tocmai de aceea însă dela a 4—5 lună începând trebuie să ne ocupăm mai intensiv cu creșterea lor. — În răstimpul acesta li-se dau copililor păpușite — dacă sunt fete, — miei cu zurgălaie, câni și căluți cu clopoțele pe osia duor roate, și-anume cât se poate de colorate — cu colori neveninoase însă, — ca pe de-o parte să

desvolte vederea, de altă parte auzul, doi factori de mare importanță pentru desvoltarea vorbirii. — Să le dăm cu încetul cât mai multe lucruri, să le observe, folosindu-ne de curiozitatea binefăcătoare a coplilor. — Și e lucru curios la aparență, e bine însă ca *deodată cu lucrurile* să le spunem și *numele* lucrurilor, numele corect și frumos, și de-atâtea-ori de câteori ni-se 'mbie prilej. Nu vom zice p. u. »luțu« în loc de căruțu, nici »pușa ori pușu« în loc de păpușu, cu atât mai puțin »gigea,« »moasă« în loc de frumoasă, cum n'ar plăcea nici vorbele »meme« ori »me«, »tete«, »te« în loc de »mama«, »tata«.

Nu vă pare curios, ca să vorbești cu el despre acel obiect!? Și-așa nu înțelege el ce spui, zadarnic i-ai tocă la urechi numele unui obiect de mii de ori — veți zice. — Observarea e corectă, nu uitați însă că copilul începe să imiteze, nu uitați, că 'ncearcă din buzișoare, par'că și-le exercită pentru vorbire, și ian priviți-l când fi vorbiți, cum ascultă, cu câtă atenție plivește fiecare vorbă, și atât numai să ajungi să-i desvolți cu 'ncetul luarea aminte încă ar fi deajuns. Dar să mergem cu ceva înainte, și vom înțelege rostul. Când începe să vorbească de unde scoate atâtea vorbe?? Le-a 'nvățat auzindu-le neîncetat, și aceste vorbe i-s'au întipărit cu 'ncetul în minte, și de 'ndată ce știe vorbi și-le aminteste. *Prin atenție i-se desvoltă memoria, și memoria e vrăjitorul cuvintelor.* — Iată de ce nu e exagerată aceea grijă a unor părinți, ca să vorbească frumos în familie, și ca faptele lor să fie ca vorbele. Un gest al tău copilul îl prinde ca pe-o placă fotografică. Îl încearcă, îl repește și în urmă i-se preface în a doua natură. Încearcă apoi să-l depărtezi! De-altă parte se fac însă și exagerări. Ce lipsă d. p. să pui coplilor pe buze din toate câte mândi și bei, chiar și rachiu. »Dă-i să guste și lui, descrește mititelul«. O fi, dar descrește în senzul creșterii sufletesti. Îi dai adecă din toate, el vede lucrul ăsta, și mâne va plânge să-i dai și din ce *n'ai vrea* poate, dar *el vrea* acum, și »dăi-dăi« plânge, țipă, dă din mâni și din toate, membrele, și *răsfățul*, iar în urma îndeplinirii *poștei* trezite *încăpăținarea* copilului tău e gata. La urmă, ori fi dai »na-na« peste ghiare, par'că el ar fi greșit

¹¹⁾ Locke o. c. § 88.

cevă, ori îl împaci cu vre-un lucru. În ambele cazuri însă te asteaptă poimâne și de aici înainte la scene la fel.

Da, căci copilul începe acum să imiteze. Și *exemplele* rele din răstimpul ăsta începând nimicesc tot ce-i bun pân' atunci, și clădesc un edificiu de educație putredă. În aceste impulziuni de imitație rezidă curăția sentimentelor de mai târziu și tăria unei voințe bune. Dai morii material bun ori rău, le macină pe amândouă, vei strânge în saci însă bine ori rău, cum a fost materialul. Și dacă înaintea celor mici trebuie să fim cu grije în toate, cu atât mai vârtos se cere asta mai târziu, când — dupăcum vom vedea încurând — impulziunea de imitație e din ce în ce mai puternică.¹²⁾

În răstimpul dela 4—5 luni, pânăcând începe copilul să umble, vremea toată îi e absorbită cu curiozități crescânde, observări tot mai amănunțite și o impulzie tot mai activă de imitație. Creșterea dinților îl fac și mai neliniștit.

A dat el și pân' acum din mânuțe și picioarușe, și tot mai cu voie, ba decând e scos din perină, mai apoi desfășat, se mai și ridică. Șade, râde, își dă pe spate și iar dela 'nceput. *Vrea* să se ridice, de $\frac{1}{2}$ baremi, se sforțează, îi succede, și e satisfăcut, deaceea e vesel. Nici nu observi, că 'ncepe să se târască pe mâni în pat, ori de-l lași... pe jos, și faci acum *tu* la rândul tău ochi mari, când într'o bună după prânză trezindu-se în leagăn, nu mai plânge ca de obicei, ci se svârcolește în tăcere, și numai cel vezi »*opa sus*«. S'a prins de rama căruciorului, și-acum *i-a succes* să stea în picioare. Bucuria lui, dacă-l puni jos. E absorbit în încercările lui. Încearcă să se ridice, cade și nu plânge. Mai dă odată, *mai* de zece ori, zile întregi, și dela o vreme-i vezi piciorușele tremurând de sforțare, dar nu se lasă, și-i succede să se ridice în fine și fără razim. Dar un moment numai, — râsul său de triumf, că se vede sus îl face îndată să-și piardă echilibrul, cade, și nici acum nu plânge, căci e *erou*. Iar dacă mamă-sa n'a grăbit la el cumva să-l pupe și să-i zică »Bravo dragule!«, se uită *el* triumfător în juru-i, căutând pe *mama* să-i zică par'că cu ochii: »Ai văzut, mamă!« — Părinții, cari lasă copilul să 'nvețe singur să umble, *din propria lui voință și putință*, pot să-i zică: »Bravo, dragule!«¹³⁾ — Voința tare dusă la 'ndeplinire, curajul întotdeauna trebuie laudat

¹²⁾ Smiles-Petrescu o. c. pag. 39 și 93: Cel mai de seamă mijloc educativ, în tot cursul vieții în familie, în școală, în societate, este *exemplul*. Și iarăș: „Faptele să-ți fie de acord cu vorbele, căci nimic nu influențează mai mult asupra copiilor, decât ceace văd la alții făcându-se“.

¹³⁾ Kant o. c. 68—72: „Ceace importă în primul rând e ca întotdeauna copilul să se ajute singur“ — „Baba oarbă d. p. se joacă în dorința de-a ști cum ar putea ei să se ajute, când ar fi lipsiți de vre-unul din simțuri“.

și încurajat. Ba să-l mai țini pe pace acum pe micul erou. Se scoală și 'ncearcă *primul pas*, și cade și iar cade până-i succede să mai pună unul lângă el. De aici apoi drumul e ușor. Un pas și cu un pas., și dela un scaun la altul, dela masă la dulap, pelângă pereți în cel mai rău caz până la o altă mobilă nu-i o lume. — Ba, dacă în bucuria asta familiară ai tăi se pun în cerc pe scaune, ca eroul zilei să fugă dela unul la altul, te mai și păcălește, făcându-se că pleacă într'o direcție spre mama, și-apoi iute se 'ntoarnă și se repede la tata. Râd toți, râde și el. Cei mari râd, că micul e »ștrengar« și »a făcut o glumă inteligentă«, — el bietul râde de bucurie, că i-a succes noul exercițiu de întoarcere în fugă. Și fuge de aici înainte tot cu mai multă îndemânare. Mai împletecește el la picioare, dar dacă cade și *nu-l observi*, *nu plânge*. Dacă însă vede, că te 'ngrijești, ba mai adaugi »O, săracuțu, s'a lovit«, apoi nați-o frântă, că ți-am dres-o!.. Cei mai mulți părinți ca să-i mângăie zic atunci: »Na, na, piatră ori dulapule ori ce e, te *bat* eu pe tine, că mi-ai lovit pe Puiu!«; și dau în obiectul respectiv, pân' ce tace Puiu, apoi o sărutare și lasă-l singur. Ce face acum copilul?! Cade iarăș nu plânge dar îi ssunt umezi ochii, ca să aibă drept să *bată și el* piatra. Și dai-dai cu piciorul ori cu bățul, pe care a avut grije să-l observe pentru un prilej dat. Și bate azi, bate mâne, decâteori i-se umezesc ochii până ce i-se usucă boabele dintre pleoape. Și-așă copilul nostru, din greșala părinților, știe bate înainte de-a ști ce e »băț« și »a bate«. Și-atunci *ne mirăm*, dacă e crud când e mare, răsbunător, fără milă și necruțator nici față de bieteale pasărele și cuiburile lor!.. Dintr'o greșală mică... păcate nenumărate!..

Din plăcerea ce-o arată copilul de mic, când își poate mișcă în dragă voie membrele, din nevinovata fericire ce eradiază din întreaga lui ființă când se vede întâia dată sus, fericire care isbucnește în tonul *ua*, dupăce înainte dădea numai pe *ue* și *oa*, reiese o nouă *impulziune de mișcare și activitate*, cea mai însemnată impulziune pentru creșterea lui trupească și sufletească. Nu-i pasă lui de legea gravitației, *tot e viață și mișcare*. Caută jocuri, caută distracții, și-acum impulziunea de cunoaștere (observare) și de activitate sunt surori. Urmează periodul de cea mai vie activitate spontană. Nisip, praf, gard... lui i-e tot una. Se vâra, se tăvălește, sare; ochii-i umblă deopotrivă pe jos și prin înălțimi; nu-i pod să nu ți-l urce. »Nu sări dragule, că te lovești!« »Jos de-acolo!«.. Aș, firea nu-l lasă în neactivitate. — Și sunt unii, cari pedepsesc pe copii, sărmanii cari nici 10 minute nu pot stă în liniște, și chiar și 'n pat — obo-

și de trudă — încă se mai svârcolesc, pân' ce cad ca »pui de curcă« — cum e vorba. — *La Englezi* părinții lasă pe copii să sară șanțuri, rampe, și dacă le succede îi îmbărbătează prin laude; *la noi*: »Nu dragule, te văd oamenii, *nu e cuviincios*«, în loc de »Nu e voie (permis)«. ¹⁴⁾

Și-acum vin la rând cei ce-au dubitat în faptul, că dacă copilului de mic îi povestești și de mii de ori îi repețești numele obiectelor din jurul lui, el le *poate* învăța. — Să vedeți, că nvață tot atât de ușor, cât de ușor imitează. — Vorbirea încă e imitație. Prin vorbirea frumoasă și corectă a părinților și prin imitarea ei întocmai din partea copilului, câștigă copilul *simțul de limbă*. Pân'acum vorbă numai în țipete: *oa și ue*, apoi a zis *mamu* și *tata*, *dăi-dăi*, câte-un *g, c*, iar când a nceput să umble, de mirare, a scăpat tonul *ua*. Rând pe rând scoate acum cuvinte din dicționarul său viu. Am trei nepoți. Când al doilea nepotel începuse să vorbească, cel mai mare (de 3 ani) căpătase niște bomboane. Acesta mirat de surprinderea neașteptată exclamă »a.« Cel mic auzi pe »a« și gustând și el din bomboane, și plăcându-i pe semne, zise »a bune!« Și decâteori plecă străunchiul său la oficiu, îl petrecea până la poartă, și pânăcând îl pierde din vedere îl petrecea tot cu *dorința* »a multe *Nelu Pilu, otata*«. — adecă »Otata!« (bunicule) — așa-i zicea unchiului — »adă a (bomboane) multe lui Nelu (adecă lui: Ionel) și lui Pilu (adecă fratelui său Mișulică, căruia însă el îi zicea Pilu, prescurtat din copilul). Și cerea și pentru frate-său, fiindcă-și aducea aminte că el i-a dat cele dintâi bomboane. Cu denumirea asta de Pilu încă e interesant cazul. Eră numai cel mai mare băiat, Mișulică. Începuse să vorbească pe vremea, când se născuse frățiorul Ionel. Având dela o vreme și el intrare liberă, a auzit țipete din cărucior. S'a oprit, și-a pus degetul înaintea ochiului stâng, par'c'ar fi zis: »Tăceți și ascultați!«, și necunoscând pân' atunci decât pe verișoara sa, ceva mai răsărită decât el, căreia el îi zicea »*țița*« = fetița, iar ea lui »*bațu*« = băiatul, a zis: »A, *țița!*« — Mătușe-sa i-a zis: »Nu-i fetiță, dragă, că-i băiat!« »*Nu bațu*« — zise atins în ambiție Mișulică. Mătușa a n'țeles îndată și a adăugat: »Ba da, dragă, el e băiatu, iar tu copilu«. Deatunci tot *Pilu* s'a numit pe sine însuș, iar pe Ionel tot »*Bațu*«, până mai târziu, când a ajuns la cunoașterea sa proprie.

Urmează, că la început copiii exprimă numai vocale (oa, ue), mai târziu și consonante (ng, că). În a 10-a lună e mai atent la vorbirea celor

¹⁴⁾ După Thomas: »Educația în familie«. E interesantă observarea lui Kant o. c. 96: »... Copiii, îndeosebi băieții, iubesc mai mult pe tații decât pe mamele lor, din pricina că mamele nu-i lasă să sară, să alerge... tatăl dinpotrivă îi duce pe câmp și-acolo îi lasă în voie...« Comp. Locke o. c. § 33.

din jurul său, în a 11-a lună pricepe deja bine toate cuvintele și încearcă să le imiteze. Îi succede să le rostească însă numai târziu, dela 1¹/₂—2 ani. — Atunci le rostește, cum le-a auzit. Într'o familie, unde copiii vorbesc rău, deduci cu o siguranță la izvorul răului puțin măgulitor pentru părinți. Greșeli fac copiii la nceput în orice caz; acestea sunt însă defecte trecătoare, provenite din desvoltarea organelor vocii, a auzului, ori din lipsa dinților. d. e. »maie« = mare, »pate« = bate, »sade« = șade etc. ori, că voind să spună prea multe, mănă vorbele și începe să gângăvească. Niciând să nu lăsăm însă copiii să vorbească iute, ci numai rar și respicat, fiindcă un defect neluat în seamă ușor se aclimatizează. — Asta e *perioada trompetelor și a tobelor*, cari ascuțesc auzul și întăresc plămâni și organul vocii. — Nu-i destul atât! Dacă am vorbit cu el pân' acum, când el nu vorbă, acum să *convorbim* cu el. Arătăm obiecte, să le vadă, pipăie, îi spunem numele și la urmă mai spunem și *câte-o poveste* potrivită despre acel obiect. În fiecare zi una numai și încă ar ajunge. În felul asta copilul nu nvață numai nume, ci deodată cu numele are și chipul obiectului (reprezentare). Să tindem apoi, ca copiii să *nvețe limba mamei lor curată și dulce cum e*, căci altcum când vor fi mari, durere, vor vorbi ca mulți azi o limbă stâlciată românească, dacă o vorbesc peste tot și nu se *rușinează* de propria lor limbă. Simțul și dragostea de limbă *familia* o dă. O singură limbă să nvețe întâiu copilul, are vreme de alte limbi în anul al 9-lea, an fixat de rezultatele mai nouă pentru o limbă streină, căci în hiperzelul nostru de-al îndopă cu 2—3 limbi, ajungem, că nu vor vorbi bine niciuna.

(Va urmă).

Predică

la Sfinții Vasile Grigorie și Ioan.

de Gheorghe Gavra.
stud. c. III teol.

Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pre Tatăl vostru cel din ceriuri. (Mt. 5, 16.)

Lubiților creștini!

Acestea cuvinte le-a zis Mântuitorul nostru Isus Hristos învățăceilor săi, când i-a trimis să străbată lumea dela o margină la ceealaltă, acesta a fost sfatul, care l-a dat Isus Hristos învățăceilor săi, când i-a trimis să învețe pe cei ce vor să primească învățăturile lui. Aceasta a fost merindea, care a primit-o învățăceii dela stăpânul lor; adecă, ca credința și cunoștința lor despre D-zeu și despre Isus Hristos să o arate și prin fapte, nu numai prin vorbe, căci vorbele și cuvintele

trec iute. Ei deși se folosesc de cuvinte pătrunzătoare și cuceritoare, cu toate aceste cuvintele fără fapte sunt moarte. — Aceasta merinde le-a fost de ajuns simplilor lui învățăcei și apostoli, ba au dat din destul și tuturor acelor, cari doreau, cari-și deschideau inimile pentru primirea luminatelor și dzeștilor învățători. Și pe aceea, cari nu s'au indoit a fi prietini de suferințe cu apostoli, biserica totdeauna i-a cinstit, ca pe aceia.

Așa vine biserica noastră ortodoxă și prăznuiește azi aducerea aminte a celor trei mari dascăli ai bisericii, alui Vasilie cel mare, Grigorie de Nazians și Ioan Gură de aur.

Azi serbează biserica noastră pe acești trei mari ierarhi înlocmai ca pe apostoli, pe cei trei luminători mari, pe cei ce luminează lumea cu razele dumnezeștilor lor învățători. Azi ne aducem aminte de cei ce adapă toată făptura cu apele cunoștinții de D-zeu.

Acești trei ai lumii mari dascăli, cari au trăit prin secolul al patrulea, inspirați de învățăturile despre iubirea de aproapele, despre iubirea vrășmașilor, n'au întârziat a face și ei înlocmai cum au auzit că au făcut sfinții apostoli, în frunte cu învățătorul lor. Și ei au luat și au gustat din aceea merinde, din care a dat Isus învățăceilor săi adecă: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pre Tatăl vostru cel din ceriuri“.

Așa vedem pe Vasilie cel Mare, că îndată ce scapă de sub mâna buniciei și a mamei sale, dela cari capătă o creștere foarte bună s'a mulțumit de a primi ori și ce post ce i-s'a dat, pentru că avea mai mare dragoste și atragere către vieța singuratică, își împărți toată averea între săraci, și se retrase să trăiască în vieța singuratică. Și faptele lui, cari întru adevăr lumineau înaintea creștinilor, nu se trecură cu vederea, ci îl aleseră pe Vasilie de Arhiepiscop în Cesarea.

În timpul acesta împăratul Valent ridică persecuțiune contra creștinilor. Voind împăratul să câștige pe Vasilie pe partea lui ca să poată sprijini tot mai mult credința, care o învăța Arie, trimise la el pe guvernatorul său cu numele Modest ca să-l combată, dar nu i-a succes. Văzând trimisul împăratului că nu-și poate îndeplini scopul, a început să-l amenințe pe Vasilie, că-i va lua averile, la ce Vasilie îi răspunse: „Înzadar mă ameninți cu luarea averilor, căci nu vei găsi la mine nimic, afară de vestmintele ce le vezi pe mine și câteva cărți“. Atunci îi zise trimisul împăratului: te voiu excomunica, te voiu trimite în altă țară. „De această încă nu mă tem zise Vasilie, căci tot pământul e alui — Dumnezeu, căruia îi slugesc. Ori aci, ori acolo unde voești să mă trimiți, tot acelu D-zeu mă voiu închină și acel Dumnezeu, care e acum cu mine aci, tot acela va fi și acolo“. — Văzând guvernatorul împăratului, că nu poate reuși cu el văzând atâta nepăsare la cuvintele sale și atâta opunere îi zise lui Vasilie, că moartea te așteaptă, dacă nu te vei supune. La ce Vasilie îi răspunse cu mai mult zel creștinesc: „De moarte nu mă înfiorez, căci moartea mă va uni mai iute cu părintele meu, Dumnezeu meu, moartea o doresc de mult“.

Iată iubitorilor creștini omul credincios, iată suflet creștinesc. Ce s'a gândit Vasilie la avere la vieța, peste toate mai mult eră mărturisirea despre învățăturile lui Dumnezeu. — Iată iubitorilor creștini faptele celea cari au luminat înaintea creștinilor și după cari biserica îi dete numele de Mare. Unde este azi iubitorilor creștini omul, care își dă totul pentru învățăturile lui Hristos, numai pentruca acelea să rămână neștirbite? Unde este omul, care să zică frica de moarte nu mă

ingrozește, moartea o doresc, dar nime nu mă va putea abate, nime nu mă va putea despărți de învățăturile Dumnezeescului Isus.

Și oare ce ridică pe om din nepriceperea și neputința sa, către înțelepciunea și mărirea lui Dumnezeu? Ce încoronează pe om cu mărirea și onoarea? Iată ne spune însuși Domnul Hristos prin cuvintele sfintei Evanghelii: „Cela ce va face și va învăța, acela se va chema mare împărăția ceriurilor“.

Lumina învățăturii este iubitorilor ascultători, care pe deoparte deșteaptă pe om din întunecul neștiinței și nepriceperii, pe dealtă parte însă îl conduce la alegerea faptelor, cari fapte îi deschid calea perfecțiunii și a dragostei către Dumnezeu.

Într'un sinod s'a născut ceva neînțelegeri pentru alegerea de Arhiepiscop al lui Grigorie, la ce Grig. zice celor ce nu se puteau înțelege: „Bărbați compăștori ai turmei lui Hristos, vă rog în numele sfetei Treimi să depuneți cu bine și cu pace neînțelegerile voastre, iar dacă eu vă sunt cauza desbinării, nu sunt mai bun decât pro-rocul Iona, aruncați-mă în mare, numai neînțelegerea să înceteze“.

Iată iubitorilor creștini omul iubitor de pace, iată omul iubitor de buna înțelegere. Numai pentruca între membri sfintei sale biserici să fie buna înțelegere, pentruca în sinul bisericii să fie pace, el jertfește ori și ce până și viața. — Și dacă ne vom uita între membri bisericii noastre, ce vom vedea? Aici nu vom auzi, că unul sau altul va zice: Decât să fie neînțelegeri pentru mine, mai bine să fiu delăturat din șirul vostru. Vedem cu totul altceva, că dela cel din urmă slugitor al bisericii, este contra părerii celuiilalt și între așa stări cum va înainta biserica și oare dela cine poate aștepta biserica să înpte cu trup cu suflet pentru ea decât dela fiii săi?

Sfântul Grigorie a zis: decât biserica mea să sufere ceva pentru mine, mai bine mă jertfii. Și oare ce l-a îndemnat pe sfântul Grigorie să se jertfească pe sine, dacă va cere timpul, nimic altceva, decât lumina învățăturii și dragostea față de Dumnezeu și de biserică. Cu atâta căldură vorbea despre adevărurile Dumnezești, încât îl numiră creștinii: „Cuvântătorul de D-zeu“. Tot dragostea către învățăturile lui Hristos și către biserică l-a făcut pe Ioan Gură de aur să zică în ceasul morții: „Hristos este viața mea, iar moartea, câștigul meu. Fie numele Domnului binecuvântat“.

Fie-care cuvânt al acestor mari dascăli este o lumină. Aprindeți luminele aceste în inimile voastre și veți vedea cu alți ochi ceriul și pământul.

Ca un îndemn să ne fie vieța și faptele acestor trei mari dascăli, cari au răspândit lumii lumina cea curată a învățăturii lui Hristos, pildă să ne fie acestia cari au înfruntat atacurile îndreptate contra întregității bisericii lui Hristos. Și numai atunci îi vom putea urmă, dacă ne vom face prietini și primitori de lumina învățăturii, care deșteaptă pe om din întunecul neștiinței. — Omul lăsat de sine abia s'ar putea deasupra altor animale, dar nici de cum nu s'ar putea înălța la treapta aceea, în care să se poată numi întru puțin mai mic decât îngerii, ba lăsat omul în mâna ispitelor el ar rămâne în neștiință, în nepricepere și în loc de a-se înălța la cunoașterea lui Dumnezeu, aproape de mărirea și onoarea îngerilor, el s'ar pogori pe calea patimilor și a răutăților, aproape de sălbăticia și cruzimea fiarelor.

Pentru a-se ridică omul din vârtejul patimilor, pentru a fi încoronat, pentru a-se chema mare întru împărăția lui Dumnezeu, el e dator a face și a învăța.

— A învăța el însuși, ascultând cuvintele aceloră, cari având înțelepciunea vieții și lumina cunoștinții de Dzeu sunt chemați anume pentru a deșteptă, lumina și a învăța poporul, arătându-i chemarea și datorința lui. Apoi ascultând aceasta învățătură și primindu-o în inima sa el e dator a o lăți mai departe, căci nu se cade lumina aprinzându-se să se astupe ci trebuie pusă în luminar, ca să lumineze tuturor celor din casă. Să lumineze dar iubiților creștini lumina voastră în casa voastră, în familia voastră, înaintea fiilor vostri nepricepuți, cari având în sine dorul fierbinte de a ști și a învăța cum îl vei învăța tu părinte pe fiul tău de mic, cum îți vei face tu datorința față de el, așa își va face și el față de tine la bătrâneța ta, față de Biserica ta și față de neamul tău. Iată ce zice apostolul Pavel lui Tit, care avea să fie ca un părinte: „Să îndemni pe cei tănari să fie întru întreagă înțelepciune, întru toate să fie exemplu de fapte bune, întru învățătură, nesticăciune, cinste“.

Pieștecare părinte trebuie să fie un exemplu de fapte bune, fiecare părinte să fie pentru familia sa, ceea ce a fost sftul Vasilie, Grigorie și Ioan Gură de aur pentru biserica lui Hristos și acela părinte se va desfăta cu ceata sfinților și aleșilor lui Dumnezeu în veci, amin.

CRONICA.

Rugare. Mulțonoratele Oficii parohiale, cari au primit apel și listă de colectă în favorul sfintei biserici gr. or. române din Vinga, și încă nu au retrimis aceea colectă, sunt rugate a retrimite lista cu — ori și fără — rezultat, cu posibila urgență ca să ne putem face socoteala ce ni-s'a impus. Oficiul parohial gr. or. rom. din Vinga.

Preot distins cu brâu roșu Părintele Atanasie Todan din comuna Checica a fost distins de conzistorul din Arad cu brâu roșu.

Reto-românii din Elveția. În foaia „Néptanitok Lapja“ n-rul 4. Mészáros Jenő cu titlul „Călătoria mea de studiu“ publică câteva notițe interesante despre Românii din Elveția. Cred că notițele aceste vor interesa publicul românesc care abia a auzit câte ceva despre Românii din aceea țară a libertății și egalității adevărate. Pentru aceea îmi permit a redă aci câteva pagase cari privesc starea acestor români din Elveția. Iată ce scrie autorul: Planul călătoriei științifice ne-a îndreptat spre institutul preparandial din Graubünden, spre a vedea cum pregătește acel institut elevii de altă limbă la studiarea cu succes a limbii germane. Dar procedura nu e uniformă, pentru că d. e. institutul de 4 cursuri din Lausanne, limba germană e obiect obligator, pe când institutele de 3 cursuri, aflătoare tot în acel edificiu, dar în respectul afacerilor școlastice cu totul deosebite, și în cele 2 școli de praxă elementară, limba germană e facultativă. În cantonul Graubünden cu teritoriul său bogat în munți și văi, cam așa sunt în consonanță și referințele variate ale populației. Din 105.000 de locuitori a cantonului 48.937 sunt Germani, 36.508 Români, 17.883 Italieni. Locuitorii români ai cantonului Graubünden sunt urmașii Romanilor rămași după căderea imperiului roman apusan, cari în văile încunjurate de munți și-au păstrat neamul, limba, obiceiurile și moralul și au luat parte la toate mișcările culturale și politice a cantonului. Ce privește religia, locuitorii din Ober și Unterengadin sunt reformați iară

cei din Oberländer rom. cat. Limba dezvoltată sub influință germană e o ramură a marelui familii romane. Limba lor are 2 dialecte principale: ladină care se vorbește în ținuturile Engadin, Abbula și Münstertal și *Welsche*, care îl vorbește în ținuturile Oberland, Oberhalbstein și Schams. Nu putem să facem aci o comparație între dialecte și între limba Românilor cari locuiesc în Ungaria, dar pentru aceea nu va fi fără interes a cită câteva cuvinte din ele:

L. română din Untereng	L. română din Oberländer	Limba noastră
Püsch	iglesch	ușă
la parait	la preit	părete
la sopcha	la stuga	scaun
cotschen	tgietschen	roșu
nosch	A ehat	râu
donbror	dumbror	numără
discourer	plidar	vorbește
il prum	iglemprem	prumel
lă	len	acolo

Românii din Graubünden își cultivă limba cu sâr-guință. Au literatura lor deosebită și 2 societăți literare „Rätho-romanische Gesellschaft“ și „Ladinische Gesellschaft“. Aceste societăți literare țin prelegeri populare, edau opuri literare și călindare, controlează propunerea limbii române în școli, și în fiecare an aranjează în deosebite locuri mari adunări populare unite cu prelegeri și petreceri. Să alipesc cu tărie de de limba lor, dar pentru aceea limba germană o învață și o vorbește bucuros. Aspirații deosebite naționale nu au și cu mândrie să declară de cetățeni elvețieni. Cu Românii din România nu au legături și nu-i cunosc mai de aproape. Învățătorii Românilor și Italienilor din cantonul Graubünden cresc sub aripile institutelor pedagogice din Chur-Pianul institutului preparandial în multe puncte sprijinește elevii de limbile română și italiană. Anume a) Limba germană o învață în grupuri deosebite, Românii în câte 5 ore pe săptămână, Italienii în 7, 4 și 3 ore. b) Institutul împărtășește pe elevii Români și Italieni de o instrucție separată în limba maternă. Românii după cele 2 dialecte învață în 2 grupuri în cl. I. II și a III-a pe săptămână câte 2 ore. Italienilor în decursul celor 4 cursuri în câte 4 și 3 ore li-se fac cunoscute limba, legile și literatura lor. c) Italienii să mai împărtășesc și de favorul, că istoria și fizica o învață în limba lor proprie.

Carmen Sylva — și Englezii. „Societatea regală literară“ din capitala Angliei a ales de membră de onoare pe „Mama orbilor și a răniților“ pe Maj Sa regina României adevărata preoteasă a idealului.

Institutul sudost european. În săptămâna trecută s'a deschis — din inițiativa dlor Iorga și Murgoci Inst. Sudost. european mult salutat de regele Sârbiei, al Bulgariei și de Constantin al Greciei. Scopul institutului e să organizeze cercetările științifice privitoare la țările din „Peninsula balcanică“. Acest institut unic în vechia Europă e de o importanță foarte mare; el are să facă din Capitala României un centru în ale științelor și artelor sau ale culturii în general în părțile Sudostice europene.

O idee salutară. Bucureștii capitala României a luat dispozițiile necesare și totodată îmbucurătoare ca dejă din primăvară să se înceapă lucrările pentru 3 parcuri în jurul capitalei, cari să fie anume pentru copiii diferitelor școli din capitală, cari sătului de aerul închis între cei 4 păreți ai caselor, să aibe unde să petreacă ceasuri de veselie și bucurie copilărească.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „*Lucașfărul*” Nr. 3 1914 cu următorul cuprins bogat și variat: Gh. Pădure: Primejdia „*Impăcării*”. Manea Basarabă: Gorunul!. Ciobanul (poezii). Get. C. Tăslăuanu: Nicolae Iorga. I. Agărbiceanu: Povestea unei emigrări. Maria Cunțan: Glas din stele (poezie). I. N. Părvulescu: Sonet (poezie). Radu S. Dragnea: Poetul Șt. O. Iosif. I. N. Părvulescu: Cântec (poezie). I. Dragoslav: Isprăvile Zuzei. Cronici. Ilustrațiuni.

Concursuri.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din **Topolovăț** (Nagytopoly) tractul Belințului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „*Biserica și Școala*”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani numerari 1000 cor. — și întregirea dela stat. 2. Pentru conferințe 20 cor. 3. Pausal de cancelarie 10 cor. 4. De fiecare înmormântare 1 cor. 5. Locuință frumoasă în natură cu grădină de legumi, grajd pentru vite, șopron și cămară pentru bucate și fântână în curte.

Petițiile concursuale, ajustate conform Regulamentului în vigoare, se vor adresa comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiterial gr. ort. român din Belinț (Belenceze Temes megye) în termenul concursual; iar reflectanții tot înăuntrul acestui termen sunt poftiți a se prezenta într-o duminică ori sâmbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Alesul învățător va presta și serviciile cantorală în și afară de biserică, nu altcum și agendele ca notar al comitetului și sinodului parohial, fără altă remunerație.

Preferiți vor fi dintre reflectanți, cei destoinici în a conduce corul.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□— 1—3

Pentregirea postului de învățător conf. gr. or. rom. din **Târgoviște**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „*Biserica și Școala*”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 360 cor.
2. 13 măși metrice naturalii, parte grâu, parte cucuruz, prețuite toate în 156 cor.
3. 4 $\frac{1}{2}$ jugăre pământ prețuit în 200 cor.
4. 12 metri lemne à 6 cor. metrul 72 cor.
5. Completarea salariului până la 1200 cor. se așteaptă dela stat.

6. Locuință în natură, cu supraedificate și grădină de $\frac{1}{2}$ jugăr, lângă ea.

O chilie deocamdată se folosește de capelă.

7. Pentru participarea la conferințele învățăto-rești 20 cor.

8. Pentru scripturistica 10 cor.

9. Unde este poftit, dela mort cu liturgie 1 cor. fără liturgie 40 fileri.

Darea după pământul ce-l beneficiază, o poartă învățătorul

Alesul e dator să presteze serviciile cantorală, în și afară de biserică, fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne petițiile, instruate cu documente originale, și intrucât sunt aplicați, cu atestat dela concurentul protoprezbiter, comitetului parohial di. Târgoviște, pe calea oficiului protoprezbiterial al tractului Belinț (Belenceze, Temes-megye) în termenul concursual și, tot în acest termen, a se prezenta într-o duminică sau într-o sâmbătoare, în s. biserică din Târgoviște, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□— 1—3

Pe baza înaltului ordin conzistorial cu ad Nr. 886/1912 prin aceasta se escrie din nou concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Kurtakér** (Curtacher) resistemizată prin concluzul Ven. Sinod eparhial cu Nr. 53/908 cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea dela parohia foastă redusă în estenziunea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune. 2. Unul din intravitanele parohiale. 3. Stolele legale și eventuala întregire dela stat.

Alegândul va fi obligat a propune religiuinea în una din școlile noastre confesionale fără altă remunerație precum și a predică la rândul său. Alegândul va fi obligat a suporta regulat toate dările publice după beneficiu.

Fiind parohia clasificată de clasa I (prima) dela reflectanți se prelinde clasificățiunea prescrisă prin concluzul Ven. Sinod eparhial Nr. 84/II din 1910.

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în cutare Duminică ori sâmbătoare în sf. Biserică din Curtacher spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursele ajustate cu toate cele recerute și atestat de serviciu, adresate Comitetului parohial; a le înaintă P. O. Oficiu protopopesc din Világos (Șiria).

Kurtakér, (Curtacher) la 26 ianuarie (8 februarie) 1914.

Atanasiu Hălmăgean
preș. com. par.

Adrian Ungurean
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucașu* protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Ignesti** (Ignafalva) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „*Bis. și Școala*”.

Emolumente: 1. În bani 200 cor. 2. Naturale 138 cor. 40 fil. 3. pentru lemnele inv. 120 cor. 4. 10 jug. pământ 80 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Conferință 10 cor. 6. Locuință și grădină.

La recurse sunt a-se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără altă remunerație. Recursele adresate cătră comitetul parohial din Ignesti sunt a-se înaintă P. O. Oficiu ppresbiterial din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare Duminică ori sâmbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter insp. școlar.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Buteni** devenit vacant prin trecerea în stadiul de penziune a învățătorului Petru Perva se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*”.

Emolumente:

1. Din cassada episcopiei culturale 920 cor.
2. Rescumpărarea lemnului învățătoresți 80 cor.
3. Conferința învățătoarească: 20 cor.
4. Scripturistica 10 cor.
5. Cvartir eventual relut de cvartir.

Alesul va fi obligat a provedea strana și învățământul școlii de repetițiune, nu altcum a instrua și conduce cor cu elevii școalelor confesionale din loc, fără altă remunerație.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a aplică pe alesul la oricare despărțământ de clase.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez, 2. Diploma de învățător, 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Absolvenții de 4 clase gimn. ori civile vor fi preferiți.

Recursele adresate comitetului parohial din Buteni sunt a se înaintă P. O. Oficiu pbbiteral din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezentă în cutare Duminecă și sârbătoare în s. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* pbbiter insp. școlar. —□— 2—3

Pe baza ordinului Ven. Consistor de sub Nr. 3552/B. 1913., din nou se publică concurs pentru îndeplinirea postului de paroh din Chișlaz (Vámosláz), parohie de cl. II, cu termin de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuința bună cu 3 odăi, bucătărie, cămară, supraedificatele de lipsă, și grădină.
2. Pământ parohial 17 jug. a) 1600□ st. arător.
3. Drept de pășunat pentru 6 vite.
4. Bir dela fiecare casă cu pământ 1, dela casă fără pământ $\frac{1}{2}$ vică grâu, săcară ori cucuruz, sau răscumpărată vica à 2 cor. 50 fil.
5. Stolele uzuat și anume: botez 80 fil.; cununie 6 cor; sfeștanie 1 cor; maslu 2 cor; înmormântare mică 2 cor., mare 6—12 cor.
6. Intregirea dela stat. Darea după beneficiul preoțesc o supoartă alesul.

Parohul va avea să provadă catehizările școlărilor dela orice școală din comună, fără să pretindă dela biserică ceva remunerațiune specială.

Doritorii de a ocupă acest post sunt poștiți, ca recursele ajustate, adresate comitetului parohial din Chișlaz, să le înainteze oficiului protopopesc din Oradea-mare (Velența), având — cu stricta observare a prescrișelor din Regul. p. parohii, a se prezentă în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică de acolo, pentru dovedirea desterității în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvat* protopop. —□— 2—3

Pe baza rezoluțiunei Ven. Consistoriu Nr. 3603/9. 3 se escrie din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea parohiei de clasa (I) primă

devenită vacantă în lanova (Temesjenő, protopresbiteratul Timișorii) prin moartea parohului Petru Petrovici pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune parohială indusă la cărțile funduare sub Nrul 271, dimpreună cu intravilanul și estravilanul aparținător.

2. Stolele legale.

3. Birul legal și anume: după o sesiune de pământ 60 litre după o jumătate ($\frac{1}{2}$) sesiune 30 litre, după ($\frac{1}{4}$) un pătrar sesiune 15 litre, iar jelerii 8 litre în grâu curat.

4. Alte venite accidentale și eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate sarcinile publice după întreg beneficiul său, are să se îngrijească însuși de locuința și să catehizeze fără altă remunerație la școalele confesionale din loc, iar în dumineci și sârbători când e de rând cu slujba să predice și vestească cuvântul lui Dzeu în sfta biserică.

Parohia fiind de clasa primă se recere ca recursele ajustate cu documentele recerute pentru parohii de clasa primă conform regulamentului din vigoare adresate comitetului parohial din lanova să le subștearnă Preaonoratului Oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. în Timișoara (Temesvár Gyárvaros). Reflectanții vor avea să se prezenteze pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în sfta biserică din loc spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului par. gr. ort. rom. din lanova (Temesjenő) la 2/15 sept. 1912.

Dimitrie Pelici
pres. com. par.

Alexiu Putici
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Oprea* adm. protopresb. —□— 3—3

CĂRȚI BISERICEȘTI CU LITERE LATINE:

Penticostarul, leg. în piele roșie	14.—
Cazania	14.—
Molitvelnicul	14.—
Triodul cu strajnicul	27.—
Octoichul mare	27.—
Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele	186.—
Apostol	11·50
Evangelia, cu litere latine	25.—

De vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.